

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnine in oglase je plačati loco Gorice. Dopolni n. se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

„PRIMOREC“

izhaja neodvisno od »Soče« vsak petek in stane vsako leto 3 K 20 h ali gl. 1.60.

«Soča» in «Primorec» se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solaki ulici in Jellersits v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

»Gor. Tiskarna« A. Gabrčček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Vodovod za Gorico ali zmešnjava nad zmešnjavo.

— o. So vprašanja, ki leže pokopana globoko v smoli; osmoli se vsak, kdor se jih loti. Včasih zopet leže vprašanja z odgovori na dlani, jasna, vsak trenutek resljiva; kakor hitro se jih pa loté smolarji, jih že ovijejo v smolo in onemogočijo rešitev. Med zadnja vprašanja spada gorisko vodovodno vprašanje, med pravcate smolarje pa mero-dajna gospoda goriske. Prijatelj Ahazver bi kratil te gospode v svojem nevsahljivem humorju pristno nemški za »pšerje«!

Najprej bodi omenjeno to, kar je dan-današnji v Gorici na vodovodnem dnevnem redu: napeljava vode iz Hublja ali iz tolminskih izvirkov pri Kamnem. — Tako se razlega po mestni hiši, tako se modruje v kavarnah, tako se agituje v časopisih pro in contra. »Corriere Friul.« je celó poklical na pomoč inženerja Ratzmanna iz Koroške, ki je sicer precej desetletij trdovratno molčal, naenkrat pa v zadnjem ali predzadnjem listu iznašel in potrdil sedaj edino vporabljivo vodo Hubelj ali Kamno. Na možu se je s tem dokumentovalo na nedvomen način, da goriska gospoda se vedno razume vsako stvar prirediti ad usum delphini in tudi v resnih položajih igrati nekoliko komedije.

Da obudimo nekaj spominov: Ze desetletja isčejo mestni svetovalci večjega in manjšega kalibra vode za Gorico. Vglobljeni v idejo lastne svoje razsodnosti in nezmožnosti so se lotili v tem času najrazličnejših raziskavanj, preiskali — najrazličnejše studence, delali vse mogoče kombinacije, reševali naj-iste tehnične probleme — po svoje seveda — ali čudo vseh čudov, niti Hubelj niti tolminski studenci niso prišli kdaj v najmanjše resno postevanje. Ti mestni očetje so zapravili v svoji domisljivosti in nezmožnosti desetletja in desetletja mestnega premoženja, približno 100.000 K, večinoma za Mrzlek, končno pa so se po vseh teh žrtvah z žalostjo ozrli na pokopano ponudbo someščana Ceconija in vadihili: Mrzlek — da, Mrzlek, ta bi bil le najboljši, ali pa Soča, ki jo imamo tako blizu pred nosom!

Mestni inženjer g. Bresadola, ki je nastopil lansko leto v svoji brošuri z vso hvalevredno vnemo za naglo rešitev vodovodnega vprašanja, v svojem zgodovinskem pregledu Hublja in tolminskih studencev niti resno ne omenja, ker iz spisov in iz ustnih poročil o teh vodah gotovo ni ničesar izvedel.

Sedaj pa so Hubelj in tolminske vode prišle na enkrat na površje, Mrzlek pa je usahnil in vrh tega ga je se dr. Bramo s svojo brošuro ostrupil.

Pomislite, ljudje goriski, isti Mrzlek, katerega preiskovanje je stalo ogromno denarja, ne da bi bil baje opetovano kemično analizovan, tako, da se je se po desetletjih drage preiskave in še dražje zamude mestnega razvoja, tega toli zlorabljenega »sviluppo della città« zdravnik dr. Bramo s svojim (ad usum delphini?) sestavljenim paterom proslaviti zamogel!

No, bodi si tej za mestni zbor skrajno žalostni slavi dr. Bramo tako ali tako, — pri svoječasnem zagovoru v prilog Mrzleka smo stali pred alternativo dobave talne vode, — torej novih obširnih in dragih preiskavanj in še dražje naprave in režije, pred katero alternativo nas je spravil takrat jako impulzivni mestni inženjer g. Bresadola. Sedaj pa, ko se je odstavil Mrzlek in postavil na dnevni red Hubelj ali Kamno, naj nam bode dovoljeno v novi govoriti ad rem, pa bodis: tudi na riziko, da v doglednem času, ko se vedno ne bode vode v Gorici, izgineta tudi Hubelj in Kamno s površja, in bodo takrat mestni očetje debatovali zopet o uporabi drugih vod — makari daljnega izvirka bistre Soče. — Saj zato so smolarji!

Gre se pred vsem za dopustnost odvzema potoka Hublja ali tolminskih vod za goriski vodovod, o katerem vprašanju goriski gospodje se niso na čistem. Odvzema vode je brezdvomno dopustna in dotično postopanje v kratkem času izvedljivo.

Dovoljeno naj nam bode opozoriti na povsem analogen slučaj nameravanega vodovoda za Trst iz potoka Bistrica na Kranjskem in iz Reke-vode. Razsodbe so podučne tudi za širše kroge in določajo v

bistvu: Razsodba c. kr. okrajnega glavarstva v Postojni sporazumno s c. kr. okrajnim glavarstvom v Sezani z dne 12./2. 1895. št. 1081:

1. Mestna občina tržaška sme (poleg že prej dovoljenih 28.000 m³ iz Reke-vode) odvzeti iz potoka Bistrica vsak dan 12.000 m³; odvzemanje vode se sme vršiti (vsled pritrđila mestne občine tržaške) le v času od 6. zvečer do 6. zjutraj.

2. Mestna občina bode morala posestnike vodnih pravic odškodovati, v kolikor se njih škoda vsled vodovodne naprave izkaže; to odškodnino doženejo pozneje, ako ne pride med tem do sporazumljenja, upravne odnosno sodne oblasti.

3. Podrobni načrti k splošno označenemu glavnemu načrtu se bodo morali pred pričetkom dela predložiti v pregled in odobritev.

Na pritožbo približno 40 kranjskih občin v zvezi z deželnim odborom kranjskim in nad 100 mlinarjev in zagarjev je c. kr. deželna vlada kranjska z razsodbo de int. 22./3. 1896. št. 5589 prošnja mestne občine zavrnila, in sicer iz javnopravnih ozirov, čes, da bi v času nedostajanja vode prebivalci bistriško-reške doline sami imeli premalo vode in da bi je za dobro razvito domačo mlinarsko in zagarsko obrt vsekakor nedostajalo, končno tudi, da Trst lahko dobi vode drugje, ker se je občini 9 varijant predložilo in se je izbral bistriško-reški projekt iz terne prav tako, kakor bi se lahko izbrala kaka druga varijanta.

Na pritožbo mestne občine je izdalo c. kr. ministerstvo za poljedelstvo že čez nekaj mesecev (pač nenavadna naglica!) razsodbo de int. 1./11. 96. št. 22.833., s katero je ugodilo pritožbi ter dovolilo odvzema 12.000 m³ vode s sledečimi bistvenimi dodatki:

1. da mora ostati najmanj 3000 m³ vode domačemu prebivalstvu za dnevno porabo,

2. da se imajo odškodnina za vodne upravičence (mlinarje, zagarje, ribiče i. t. d.) dognati še pred začetkom dela, pač pa se smejo po napravi vodovoda določiti tiste odškodnina, katerih visokost bi

bila povzeti šele iz obrata nove naprave.

Upravno sodišče je zavrnilo (tudi jako naglo) z razsodbo z dne 23./6. 97. št. 3559. pritožbo občin in vodnih upravičencev.

Razsodba c. kr. ministerstva in c. kr. upravnega sodišča temelji na sledečih načelih: Kraji in občine, ki nimajo dovolj vode za svojo porabo, imajo pravico do razlastitve privatnih voda in vodno-uporabnih pravic proti primerni odškodnini upravičencev; domačinom mora pa ostati toliko vode, kolikor je za isti namen (pijača in dnevna poraba) sami potrebujejo. (§ 16. drž. vod. zak. in in §§ 5. in 57. dež. vod. zak.)

Posebej še izrekata obe razsodbi: Mestna občina tržaška notorično potrebuje pitne vode za domačo porabo. To vodo si ima po državnem in deželnem zakonu pravico odvzeti, kjer je občini najbolj primerno brez ozira na druge možne varijante. — Upravičeni mlinarji in zagarji itd. se temu ne morejo upirati, ker pridejo po vodnem zakonu njihove pravice šele v drugi vrsti v poštev; oni se morajo torej umakniti proti odškodnini, katera se ima določiti načeloma kjer mogoče pred pričetkom dela, tam pa, kjer bi se dala visokost skode dognati ali odvzeta vodna sila nadomestiti se le pozneje po otvoritvi in uporabi vodovoda, se sme tudi odškodnina empirično določiti šele pozneje po dognanih praktičnih skusnjah.

Zanimivo je še, da je bil tržaški vodovod preračunjen na približno 12 milijonov gold. ali 24 milijonov kroun in da se je približno računila odškodnina za nad 100 mlinarjem in zagarjem (med temi nekateri z jako obširno obrtjo) na 400.000 gl. ali 800.000 K. — Najmanjša vodna množina potoka Bistrica je bila dognana z 22.—25.000 m³ na dan, potrebna vodna množina pa izračunjena za mlinarski kamen 13—16000 m³, za žago 27.000 do 33.000 m³ na dan.

Vse to na naš povsem analogni slučaju preneseno pomeni: Gorisko mesto, ki notorično potrebuje pitne vode in si je v kljub 30-letnemu branju še danes ne vé poiskati, je po § 16. drž. vodnega zakona in §§ 20.

Trije mušketirji.

Napisal Alexandre Dumas.

(Dalej.)

»Zdaj vidite, da še niste tako izven vsake nevarnosti, ker trepetate vsled jedne same besedice, in priznavate sami, da bi bili izgubljeni, če bi kdo slišal to besedico. Ah, milostiva,« pravi d'Artagnan ter jo prime za roko, zroč v njo z žarečim pogledom, »bodite odkritosrečna, zaupajte mi. Ali ne čitate v mojih očeh, da mi v srcu prebiva samo udanost in simpatija?»

»Pač,« odvrne gospa Bonacieux; »in če me vprašate po mojih skrivnostih, vam jih razodenem, toda drugače je s tujimi zadevami.«

»Prav,« reče d'Artagnan, »hočem jih razkriti; ker te skrivnosti morejo vplivati na vaše življenje, morajo te skrivnosti postati moje.«

»Čuvajte se,« vsklikne mlada žena strogo, da d'Artagnana nehoté stresse groza. »Ne mešajte se v stvari, ki vas nič ne brigajo; ne poskušajte me pri mojih namenih podpirati; in tega vas prosim v imenu zanimanja, katero kažete za me, v imenu usluge, katero ste mi izkazali in katere ne pozabim celo svoje življenje. Raje se uklonite mojim besedam. Ne zanimajte se več za me, za vas naj jaz nič več ne živim, in bode naj, kakor da se nisva nikdar videla.«

»Ali mora Aramis tudi storiť tako, kakor jaz, milostiva?« vpraša d'Artagnan s pikrim naglasom.

»Že zopet ste izgovorili to ime dvakrat ali trikrat, gospod, dasi sem vam povedala, da ga ne poznam.«

»Vi ne poznate človeka, na katerega okno ste trkali? Vsekakor me imate za nekoliko preveč lahkovernega, milostiva.«

»Priznajte, da ste si izmislili to bajko samo zato, da bi mi razvozlati jezik, in da ste sami vstariili to osebo.«

»Jaz si nisem ničesar izmislil in ničesar vstvaril, milostiva, ampak govorim golo resnico.«

»In pravite, da prebiva v tej hiši vaš prijatelj?«

»Da, in tretjič ponavljam, da v tej hiši prebiva moj prijatelj, in ta prijatelj je Aramis.«

»Vse to se razjasni pozneje,« zamrmra mlada žena; »a sedaj molčite, gospod!«

»Če bi mogli videti v dno mojega srca,« pravi d'Artagnan, »bi čitali v njem tako veliko radovednost v dobrem pomenu besede, da bi se vam zasmilil, in tako veliko ljubezen, da bi takoj zadovoljili mojo radovednost. Od onih, ki nas ljubijo, se nam ni bati ničesar.«

»Vi govorite o ljubezni jako hitro, gospod,« pravi mlada žena in zmaje z glavo.

»Ker se mi je vzbudila ljubezen hitro in prvokrat v življenju, in ker nimam še niti dvajset let.«

Mlada žena se skrivaj ozre vanj.

»Čujte, jaz sem že na sledi,« pravi d'Artagnan.

»Pred nekaj meseci je zaradi roba, ki je bil jednak temu, ki ste ga pokazali ženski v njegovi sobi in o katerem sem prepričan, da je imel isto znamenje, med menoj in Aramisom prišlo skoro do dvoboja.«

»Gospod,« pravi mlada žena, »prisegam vam, da me s tem izpraševanjem silno dolgočasite.«

»Toda v svoji modrosti vendar pomislite, milostiva, če bi ne bili razkriti, ako bi vas vjeli in našli pri vas ta robec?«

»Zakaj pač? Ali niso te začetnice moje: C. B. Constance Bonacieux?«

»Ali Camille de Bois-Tracy.«

Molčite, gospod, molčite! Ali, če vas ne morejo nevarnosti, v katerih sem jaz, brzdati zaradi mene, naj vas brzdajo vsaj one, v katerih ste sami!»

»Jaz?«

»Da, vi. Poznati mene, to je združeno z nevarnostjo zopora, z nevarnostjo smrti.«

»Zato vas ne zapustim nič več.«

»Gospod,« pravi mlada žena proseče in sklence roke, »oddaljite se v imenu neba, v imenu vojaške časti, v imenu plemiškega viteštva; čujte, ura bije polnoči, in ta čas me pričakujejo.«

»Milostiva,« pravi mladi mož in se prikloni, »človeku, ki prosi tako, ne morem odreči ničesar; bodite brez skrbi, jaz se oddaljam.«

»Ali mi ne bode sledili? me ne bode na skrivnem poslušali?«

»Tako se vrnem v svoje stanovanje.«

»Ah, dobro sem vedela, da ste pošteni mladenič!« pravi gospa Bonacieux ter mu poda roko, dočim drugo položi na kljuko majhnih vrat.

D'Artagnan zgrabi roko, ki mu jo je podala, ter jo gorko poljubi.

75-82 deželnega vodnega zakona za Gorisko brezdomno opravičena, potrebna vodo odvzeti tudi iz potoka Hubelj ali Kamno, ako ostane v tistih krajih še vedno dovolj pitne in porabne vode in ako se prej ali pozneje odkrdujejo vodni upravičenci (mlini, žage, industrijalna podjetja) za dokazljivo škodo, ki bi jim nastala vsled zmanjšane vodne sile. Ta slednja škoda bi se dala pred dovolitvijo ali po dovolitvi razlastitve in pred napravo ali po napravi vodovoda poravnati enkrat za vselej v denarjih ali pa s takimi tehničnimi napravami (turbini, parnimi stroji i. t. d.), ki odvzeto vodno silo ob nizkem vodnem stanju nadomeščajo.

Ako se računski vodna množina, potrebna za Gorico, empirično na 4500-5000 m³ (in več je vkljub vsem nasprotnim trditvam po skušnjah drugje za doglede čas ne potrebuje!) in ako se vpošteva še možnost, priložiti približno 1000 m³ iz obstoječih in vporabljenih kronberških studencev, potem bi odvzelo v časih nizke vode mesto Gorica Hublju ali kamenskimi izvirkom največ 4000 m³ na dan, to je komaj toliko vode, kolikor je potrebuje 1/4 mlinskega kamna ali 1/8 dobre žage; z drugimi besedami: mestna občina goriska bi odvzela vsakej večji vodi, osobito tudi Hublju, malenkost, ki kot vodna sila za obrtna ali industrijalna podjetja prihaja komaj v poštev! Odkodnina v denarjih ali mehanični surogat za odvzeto vodno silo bi bil jako neznan, — ako bi se pa celo voda zajemala v re-servoarje le po noči, (kar seveda izdatno podraži vodovodne naprave vsled potrebne povečanja cevi in reservoárjev!) bi bila odkodnina, bodisi že dognana pred napravo v sporazumljenju ali po napravi vodovoda administrativnim potom, naravnost malenkostna!

Toliko o dopustnosti vporabe ene ali druge danes „moderne“ vode za goriski vodovod, katero vprašanje se da rešiti v 2-3 letih, ako računimo za uradne preiskave c. kr. okrajnega glavarstva v Gorici ali Tolminu in eventualno glede Hublja tudi c. kr. okr. glavarstva v Postojni 1 leto in do pravomočnosti sodbe 1-2 leti. Ob naklonjenosti, katero povsod živajo gospodje italijanske stranke (glej sodbe gledé Trsta!), ni dvoma, da bi šlo uradno postopanje kakor namazano!

Drugo vprašanje, in sicer vsaj tako važno kakor prvo, je vprašanje troškov take naprave v primeri z drugimi že znanimi variantami. Gotovo je gravitacijski vodovod, ki ima skoraj neznatne obratne troške, vse kaj drugega nego črpan vodovod, ki potrebuje drage priprave in drago letno režijo. Tu je pač treba vzeti svitnik v roke, in sicer v roke, ki se drže strokovnjaške glave, treba računati in primerjati, ne pa mlatiti prazno slamo in delati „čakole“, kakor so vajeni izvestni gospodje!

Ako nam kaj jemlje nadejo, da tudi nova voda ne postane še vodovod, je vzrok tej bojazni ta vražja goriska navada in dosedanja uprav skandalozna zgodovina vodovodnega vprašanja: postopalo se je in postopa se brez glave, brez vaje, brez energije, vsak mestni oče po svoji umišljeni nezmotljivosti, po svojih simpatijah in antipatijah sedaj do tega, sedaj do onega, — vsi skupaj pa brez najmanjše ljubezni in vneme do stvari, brez najmanjšega pojmovanja iste in vsled tega tudi brez najmanjšega vspeha!

Vsaj to smemo pri praktičnih in notabene dragih delih mestne uprave zahtevati, da eden (bodi že Peter ali Pavel, ako že g. župan ne more!) — vzame predpriprave v roke, da se pa delo ne odlaga iz nevednosti od meseca do meseca in od leta do leta, temveč da se za praktično izvršitev pokličejo praktični ljudje — strokovnjaki.

Gospodje iz komiteja vodovodnih nevspehov, pokličite vendar v konkurenco znane tvrdke za vodovodna dela, namesto da paktirate s posamezniki za kulisami! Povabite tri, pet ali še več znanih tvrdk, in bodite uverjeni, da se vam odzove za bodoče delo 1 1/2-2 milijonov K vsaka brezplačno, da vam pošlje svoje inženjerje, da vam pregledajo ti inženirji vse vpoštevanja vredne vode in izdelajo varijante in približne proracune. Samo ginite se z nekolikim razumom in nekoliko ljubeznijo do stvari in imeli bode na izber vsega — morda se preveč.

Gorisko meščanstvo brez razlike narodnosti pa zahteva nujne rešitve tega za mestop železnici najvažnejšega vprašanja, ono zahteva glasneje in glasneje že enkrat odločitve ne pa večnega laviranja, izvirajočega iz nerazumnosti in medsebojnih intrig!

Zajedno pa zahteva javno kontrolo te rešitve, ki se da na najcenejši in najpriprostejši način doseči s poklicanjem in sodelovanjem praktičnih tvrdk za vodovodna dela javnim konkurenčnim potom.

Tako se dela drugje, kjer ni doma dovolj izkušenih tehničnih moči na razpolago, in tako bi si lahko pomagal tudi goriski mestni svet, ako bi le nekateri svetniki odložili nekaj svoje neumestne domisljivosti!

Vemo pozitivno, da so se prostovoljno zglasile znane tvrdke in ponudile se za pripravljala dela, ne da bi se bila mestna uprava na to v najmanjši meri ozirala!

Dà, dolga je pot do boljšega spoznanja, vendar upamo, da mestni očetje tudi to dolgo pot premagajo in konečno store, kar

so bili v interesu goriskega mesta in njegovega prebivalstva storiti že davno, davno dolžni!

Odločitev zahtevamo!

Učiteljska letna konferenca in še nekaj drugega.

(Iz učit. krogov.)

Dne 7. t. m. je imelo učitelstvo gor. okraja svojo redno uradno letno konferenco, ki se je obdržavala v telovadni dvorani žensk. učiteljske v Gorici. Taki zbori, ki se vrše vsako leto za vsak okraj posebe, imajo nalogo vrediti šolske, uradne in učiteljske zadeve za tekoče leto, imajo učitelstvo bodriti in voditi k enotnemu skupnemu delovanju in je sploh podkrepiti v njegovem težavnem poslu.

Konferenca se je udeležilo vse učitelstvo. Otvoril, vodil in poročal pri isti je gosp. Fr. Finžgar, c. kr. nadzornik. Kakor se sam kaže, pa tudi iz njegovega delovanja in poročila se vidi, da mu je napredek ljud. šole pri srcu. Naklonjen pa je tudi učitelstvu. Žal, da se o njegovem poročilu ni smelo debatirati. Menda je pa to povsod enako.

O poučevanju slov. slovnice in o novi knjigi je temeljito poročal gosp. nadučit. Furlani; enako lepo je poročal g. Lavrenčič in ga. Bovcon o računstvu z ozirom na Močnikovo in Černivčovo računico. Zelo zanimivo je bilo nadalje slišati, kako se jecljajoče nauči gladko govoriti, kar nam je g. Krizman pokazal na fantiču, ki sedaj prav gladko govori, ali je pred dvema mesecema grozovito jecljal. —

Tudi pismeno nalogo: Šola v boju proti alkoholu je učitelstvo skrbno in dobro rešilo. Večina je bila za to, da se alk. pijače zmerno živa. Izmed najtemeljitejših poročil je bilo ono g. Bajta iz Ajdovščine, ki si je kot abstinent in bojevnik proti alkoholu res prizadel pokazati istega v temni barvi. — Debate so bile precej živahne. Zlasti se rad oglašala naš Lojze ter gostoli in veže...

Predlogov je bilo več, ki so jih posamezniki vložili in kateri so bili sprejeti. A bilo je tudi nekaj takih prijavljenih, ki niso pršli v obravnavo, in najvažnejši je bil oni, ki se tiče glede nacrtu novega š. zakona za Gorisko. Ta seveda ni bil sprejet. Pritisk je menda prišel naravnost iz Trsta, da kaj takega Bog varuj! Kar se je smelo marsikje na Štajerskem, Kranjskem, v Sežani zgoditi, ni se smelo v Gorici. Tu ne! Ako neče dez. š. svet in morda celo sam oče Berbuč, da ne, je ne in ne; je amen! Vidi se, da plava v naši deželi nad učitelstvom neki drzen absolutistični duh, ki vsako pravo delovanje mori in zatira ter učitelstvo res k tlom pripogiba in njegovo pravno razmerje ter gmotno stanje v blato tepla. Učiteljski zastopniki v stalnem odboru nimajo srca in glave, da bi se znali za to najubornejše učitelstvo postaviti v bran. Kedar kandidirajo, so polni obljud in

prijaznih besedi, kedar pa sede pri sicer mali skledici kase, pa so polni ozirov na vzgor ter povsod kade... Učitelstvo pa se spogleduje in tiho zgraža. Ti „zastopniki“ v stalnem odboru niso zastavili svoje resne besede za učitelstva najvažnejši predlog. Kimali so in kimali in žele, da se v to dremotno omotico zaziblje vse izrabljevano učitelstvo. Možje, kje je Vaš ponos, vaša dolžnost, kje je vaša pamet?! Smo li res mi le za štafažo in vi le za to, da nosite dvomljivo čast!?

Višja oblastva ne dovoli, da bi se v sol. zadeve kaj utikali posestniki ali občine, ki za šolo plačujejo. Največ besedo ima država, ki, če tudi nič ne plača, s svojo vlado v vsem razpolaga. Po postavi in odredbah se v razne zastope glede š. zadev voli tudi učit. zastopnike. Ti zastopniki pa naj bi bili le po imenu učiteljski, v resnici pa le kimovci in priganjaci. Pri nas se to do zadnjega v resnici tudi vrši. Kajti že pri volitvah vtikajo nepoklicani sol. „prijatelji“ svoje nosove v učit. vrste in s prstom kažejo, koga naj se „voli“. Ta želja se tudi največkrat upošteva; zato pa imamo take „previdne“, „taktne“, „zmerne“, „priljubljene“ itd. „zagovornike“, da nas Bog previdi....

Največemu „prijatelju“ učitelstva v naši deželi je bolj pri srcu in v čislju kak visoko plačan ud dež. ali okr. š. sveta kakor pa vse stradajoče učitelstvo s'upaj, in vendar kedo reprezentuje šolo in napredek v deželi; kedo tvega moč in zdravje v dobrobit zapuščene raje? Kolegi! Vi, ki zavzemate kako vodilno mesto v našem krogu, vrzite nevredno prilizovanje in ostudno štrebarstvo stran, pa bodite v istini zastopniki in učitelji!

Nasi poslanci in zastopniki naj bi vendar doznali, da je učitelstvo sito grde komedije ter da vsako priliko in vsak slučaj hoče porabiti, da glasno in odločno zahteva svojih pravic. Živeti je vendar tudi treba! Učitelstvo brez zavesti in ponosa pa je vredno takih zastopnikov in poslancev, ki so deželi in ljudstvu na sramoto in kvar, in čakati je le časa, da se ono ljudstvu zdrami ter samo obratuni s takimi trotili...

Domace in razne novice.

Smrtna kosa. — Umrl je v nedeljo tridentski knezoškof msgr. dr. Evg. Valussi. Rojen je bil pri Vidmu l. 1837., študiral je v Vidmu in v Gorici, kjer je bil imenovan l. 1880. proštom. Škof je postal l. 1886. Ko je živel med nami, je posegal tudi v politično življenje, vodil „L'Eco del Litorale“ ter bil državni poslanec kmetkih občin v Furlaniji od l. 1873. do 1886. Kot državni poslanec je bil zvest pristaš Hohenwartovega kluba. Bolan je bil že dolgo časa, tako da se je mislilo že na pomožnega škofa, ki bi imel postati baje sedanji proš v Gorici dr. Fajdutti.

Kmetijski shod bode prih. nedeljo ob 3^{1/2} pop. v Dobravljah.
(Dalje v prilogi.)

»Ah, da bi vas nikdar ne bil videl!« vskligne d'Artagnan z ono naivnostjo, ki jo imajo ženske mnogokrat rajše, kakor nežno uljudnost, ker razkrije misli do dna in dokazuje, da so čustva premagala razum.

»No, no!« odvrne gospa Bonacieux s skoro ljubkujočim glasom ter stisne d'Artagnanovo roko, ki še ni spustila njene, »no, no, jaz ne pravim tako, kakor vi: kar je izgubljeno za danes, še ni izgubljeno za bodočnost. Kdo ve, če nekega dne, ko bodem prosta, ne bodem mogla ustreči vaši radovednosti?«

»In mi obljublimate isto z ozirom na mojo ljubezen?« vskligne d'Artagnan v pijanosti veselja.

»O, z ozirom na to se še ne morem vezati; to je odvisno od čustev, katera mi bode znali vdahniti.«

»Torej danes, milostiva...«

»Danes sem vam samo hvaležna, gospod.«

»Ah, vi ste predražestna,« pravi d'Artagnan žalostno, »in vi izrabljate mojo ljubezen.«

»Ne, jaz vporabljam vašo plemenitost, to je vse! Toda verjemite mi, napram izvestnim ljudem je vse mogoče.«

»Ah, vi me napravljate najsrečnejšega med ljudmi. Ne pozabite tega večera, ne pozabite te oblube.«

»Bodite brez skrbi, svoj čas se bodem spominjala vsega tega. Toda končno vendar že odidite, za božjo voljo. Pričakujejo me prav o polnoči, in zakasnila sem se že.«

»Za pet minut.«

»Da; toda pet minut je v razmerah lahko pet stoletij.«

»V ljubezni.«

»Dobro torej. In kdo vam pravi, da nimam opraviti z zaljubljenim človekom?«

»Ali vas pričakuje možka oseba?« vskligne d'Artagnan, »možka oseba?«

»Pojdite, tu se pričinja izpraševanje znova,« odvrne gospa Bonacieux z lahkim smehljajem, ki ni prikrival nestrpnosti.

»Ne, ne, jaz grem svojo pot, jaz hitim; zaupam vam; zaslugo svoje udanosti hočem imeti celo, in če bi imela ta udanost biti tudi neumnost. Z Bogom, milostiva, z Bogom!«

In kakor bi se od roke, katero je držal, mogel ločiti samo z nakratnim odlokom, odhiti v hitrem teku, dočim gospa Bonacieux potrka trikrat počasi in v jednakih premorih kakor prej na okno. Ko pride do ovinka, se še enkrat obrne nazaj: vrata so se odprla in zopet zaprla, dražestna trgovka je izginila.

D'Artagnan je nadaljeval svojo pot; zavezal se je, da ne bode zasledoval gospe Bonacieux, in če bi bilo od kraja, kamor je hotel iti, ali od osebe, ki jo je imela spremljati, odvisno njegovo življenje, bi se bil d'Artagnan vrnil domov, ker je obljubil. Za pet minut je bil v ulici des Fossoyeurs.

»Ubogi Athos,« pravi, »ki ne bode vedel, kaj naj vse to pomeni. Pričakoval me je ter pri tem zaspal ali pa je odšel domov ter pri povratku zvedel, da je bila pri njem neka ženska. Ženska pri Athosu! Vsekakor,« nadaljuje d'Artagnan, »je bila jedna tudi pri Aramis. Vse to je zelo nenavadno, in res bi rad vedel, kako to konča.«

»Slabo, gospod, slabo,« odvrne glas, katerega mladi mož spozna, da je Planchetov; dočim je namreč po načinu ljudij, ki se popolnoma zatopijo v kako misel, pričel govoriti monolog, je zavil v hodnik, na katerega koncu so se pričele stopnice, vodeče v njegovo sobo.

»Zakaj slabo? Kaj hočeš povedati s tem, tepec?« vpraša d'Artagnan. »Ali se je med tem kaj pripetilo?«

»Razne nesreče.«

»Kakšne?«

»Najprej so zaprli gospoda Athosa.«

»Zaprli! Athosa zaprli! Zakaj?«

»Našli so ga v vašem stanovanju ter mislili, da ste to vi.«

»In kdo ga je zapri?«

»Stražniki, katere so prignali črni možje, katere ste vi pregnali.«

»Zakaj ni povedal svojega imena? Zakaj ni povedal, da nima s to zadevo nič opraviti?«

»Tega se je čuval, gospod, in še več: stopil je k meni ter mi rekel: »Tvojemu gospodu je ta hip prostost potrebna, ker on ve vse, in jaz nič. Mislili bodo, da je zaprt, in to mu dá čas; v treh dnevih jim povem, kdo sem, in morali me bodo izpustiti.«

»Bravo, Athos, plemenito srce!« zamrmra d'Artagnan, »po tem te spoznam. In to so napravili ogleduhi?«

»Štirje so ga odvedli ne vem kam, v Bastijo ali v Forx-l'Evêque; dva sta ostala pri črnih možeh, ki so vse preiskali in vzeli s seboj vse papirje. Končno sta poslednja dva tekoma te preiskave stala pri vratih za stražo; potem ko je bilo vse končano, so odšli ter pustili hišo prazno in odprto.«

»In Porthos in Aramis?«

»Nisem jih našel, in zato nista prišla.«

»Toda prej ali slej bi mogla priti, kajti gotovo si naročil, povedati jima, da ju pričakujem.«

»Da, gospod.«

»Dobro, torej, ne gani se z mesta. Če prideta, jima povej, kaj se mi je pripetilo in da naj me počakata v krčmi pri Smrekovem Storžu, tu bi bilo nevarno, ker so morda okoli hiše nastavljeni vohuni. Jaz grem najprej h gospodu de Tréville, da ga obvestim o vsem, kar se je pripetilo, in pridem za njima tje.«

„Kazipot“ po Goriskem, Trstu in Ljubljani izide tudi za l. 1904. kot brezplačna priloga „Soče“. — Korektorne odtise so dobili že po vseh občinah in večina jih je ta dni že vrnila. Kdo se ni popravil, naj to gotovo stori in deposlje do konca oktobra. Morebitne spremembe do 15. decembra naj se nam naznanijo po dopisnicah, ker v tisek pojde hkratu cela knjiga v drugi polovici decembra. Tako bo naš „Kazipot“ preskrbljen z najnovejšimi podatki.

Važnost in vrednost našega „Kazipota“ se čedalje bolj upošteva; da, knjiga postaja v mnogih ozirih naravnost neizogibna potreba. — Toda le kratak upogled v to knjigo prepriča vsakogar, da je to prav težavno, zamudno in drago delo, ki zasluži večje gnotne zaslonbe nego smo je bili doslej deležni.

Središče Slovenije, bela Ljubljana, bo letos se točnice zastopana. In kdo nima te ali one zveze z Ljubljano? Vsakega Slovenca bo jako zanimal „Kazipot“ po središču Slovenije.

Oglašji v tem „Kazipotu“ imajo veliko vrednost, ker knjiga je v rabi celo leto. Kadar kdo česa potrebuje, pogleda v „Kazipot“ in si poišče naslov trgovca ali obrtnika, pri katerem potem naroči....

Oglašje sprejemamo. Kdor hoče dati v „Kazipot“ svoj oglas, naj se čimprej prijavi. Cene so nenavadno nizke.

Lepak z vozniški urniki za zimsko dobo izide kakor vsako leto v novembru kot brezplačna priloga „Soče“. Vrh tega jih razposljemo več sto na javne lokale po vsej Sloveniji. — Kdo ne pozna tega lepaka, saj visi povsod?!

Oglašje sprejemamo, dokler je še kaj prostora. Lani nismo mogli sprejeti vseh oglasov. Kdor prej ride, prej melje. Prostor za oglašje je namreč omejen. Kdor želi, da bo letos gotovo na tem lepaku, naj se takoj oglasi.

„Goriški Sokol“ je priredil posebne telovadne ure za stareje gospode, in sicer vsaki ponedeljek in četrtek od 6-7 ure zvečer. Kdor želi pristopiti tej skupini, naj se oglasi v društveni telovadnici ob imenovanih dnevih.

C. kr. šolska oblast v službi „Corriere“. — Kakošne sitnosti in skode delajo lahonski napeteži hotelu „pri zlatem jelenu“ edino zaradi tega, ker je prešel v last desetorice naših domačinov, smo že povedali. Zdaj pa čujte, kako ginljivo pomaga našim sovražnikom tudi c. kr. šolska oblast!

Veliki salon ima že od početka štiri okna na dvorišče ženskega učiteljskega. Okna so zamrežena in za zidom je gosto grmčevje, da je pogled tje ven, kjer se šetajo v odmorih kandidatnje, skoro nemogoč, od tam noter v salon pa docela izključen. Živ krst doslej, dokler je bil gospodar tujec, ni našel v tem kaj neprilicnega ali celo spodtakljivega, ker kandidatnje se niso nune in imajo za smehljajoče in vabljuje poglede do-

volj prilike drugod, ako hočejo, ne pa pred očmi profesorjev v.... javen lokal. In tudi res ni bilo doslej še nikoli slišati, da bi bila tista okna pokvarila kako nedolžnost, sploh nikoli niti besede, ki bi sumničala čast tega zavoda. Tako je bilo dotlej, dokler je bil gospodar tujec, dasi so bili ondi vsakdanji gostje poleg vseh možnih c. kr. funkcionarjev in vzgojiteljev tudi verni pristasi „Corriere“.

Odkar pa so gospodarji domačini, se je nakrat obudila v neki ženski duši velika skrb za deklško nedolžnost, katero bi utegnili oskruniti grešni moški pogledi skozi tista okna. In obudila se je obenem najbrže tudi črna zavist radi tistih skrivnih pogledov in tihih vzdihov, in pomočila je pero v belo-rdeče-zeleno pobarvano žolč ter poslala v „Corriere“ strupeno puščico proti tistim oknom, odkoder bi utegnili bog Amor posiljati svoje nebeske puščice v mlada dekljijska srca onkraj grmčevja.

Pomagalo je, in to takoj! Ako se slovensko časopisje pritožuje še tako opravičeno naravnost poti krivicam, se ta glas ne sme slišati, ne gane se z mezincem, da bi se izpolnila kaka naša zahteva, in sicer prav zato, ker so Slovenci tako in tako hoteli. Najslabše za nas Slovence je tedaj, ako je kjerkoli za načelnika kak Slovenec!

Ta nam prav gotovo ne izpolni niti one želje, da se ne poreče, da dela Slovence na korist, kjer kaj more; ako pa pridejo do njega Lahi, tedaj ga je sama postrežljivost in uljudnost, da porečejo: „lejte, saj nam postreže, saj je „objektiven“ itd., dasi je Slovenec“. Prišli smo srečno tako daleč, da je največkrat najbolje, ako nimamo opravila z birokrati, ki se štejejo za Slovence. Proti Lahu ali Nemcu se vsaj lahko pritožimo, proti Slovincu pa je to največkrat težavna reč.

Toda odmaknili smo se od glavnega zrna današnjega slučaja! — „Corriere“ je torej spustil znano hrulacijo, in — glejte čudo birokratskih čudakov — v par dneh že so rastle pred vsemi okni nad 2 metra visoke lesene stene, ki so smešen dokaz, kako lahko jedna sama prismojena babnica zmeša tako grozno pametne c. kr. mozgane. Pesem o „zaplankani deželi“ in o „das Land mit Brettern beschlagen“ navadno ni spricalo o bistroumnosti njenih stavovalcev, na označeni način zaplankano c. kr. učiteljske pa izpostavlja splošnemu zasmehu merodajne činitelje in vso učeco se mladež. Tiste planke stoje pa zdaj ondi kakor prepovedano drevo sredi raja. Devica Eva bi najbrže ne bila niti opazila tistega drevesa, da jej ni bilo prepovedano. In prepričani smo, da doslej nobeni Evici na učiteljskem dvorišču še ni padlo na um, da bi s svojimi ženskimi pogledi prodirale daleč tje skozi grmovje in skozi le solčnim žarkom prodirno steklo v salon...

Zakaj pa niso zaplankali okna tje proti... osrednjemu semenišču? Saj so duhovski

krogli svojecasno ogorčeno protestovali proti zidanju učiteljskega poslopja na onem mestu, ker so se zaresno bali žarečih pogledov tjakaj čez, kjer le s težavami krotijo hudča v mladenškem mesu. Skušnja uti, da skrbni duhovni četnje se niso bali brez vzroka, kajti marsikateri mladenič jim je vrgel pod noge kuto in kolar ter izletel ven na zlato svobodo, kjer je lahko brez skrbi sral med iz očí svoje Dulcineje, ki mu je prej med strahom in upom pošiljala doli čez ulice žarke poglede, dehteče mu: „Škoda te je!“ Kaj čemo, prepovedan sad je bolj mikaven in bolj gre v slast; brez prepovedi bi izgubil ves svoj izredni čar! — Zato tudi doslej se ni bilo nikdar slišati, da bi se bilo pripetilo kaj neprilicnega pri tistih zamreženih oknih. — Ali odkar stojé pred okni one planke, se je obudila splošna pozornost, kaj neki tako dragocena varujejo tam zadaj! In s krohotom sledi odgovor: To so „Keuschheitsgürtelci“ za „zaplankano dekljijsko nedolžnost!“ Ali ni to za počt? — Pa to še ni vse! Hudča je takoj poleg s svojimi skušnjavami, in razni gostje bi si zdaj pa res privoščili pogled na tisti pisani živ-zav tam na oni strani, ter hočejo, naj se napravi terasa še nad velikim salonom, kakor bo nad steklenim. Ideja ni slaba! In ti vražji slovenski spekulantje bi si menda radi polnili svoje nikdar polne žepe celo z grešnim razgledom na setajočo se nedolžnost. Razgled doli s terase bi bil naravnost diven! Ta predlog zasluži resnega uvaževanja, kajti ako ne izginejo one lesene stene, ki delajo v salonu temo, bo treba gostom preskrbeti svetlobe, najbolje torej kar s teraso nad salonom. Kedar jim bo mrz, jih bodo grelí žgoči pogledi od zdolaj! Radovedni smo, kakošne s panske stene zrastejo potem, da zabranijo svigajočim pogledom pot gori in doli...

Toda šalo v stran! Zdaj, ker so gospodarji Slovenci, se mora takoj poslušati bedasto bovskanje histerične prismode ter prikrajšati svetlobo tako velikemu salonu! Noben Lah bi se ne bil upal ustroliti takega kozla v zasmeh zavoda in v posmeh vsigametnih ljudij.

Klerikalci in splošna volilna pravica. — Sedaj, ko „zboruje“ kranjski deželni zbor, se govori po katoliških listih zopet mnogo o splošni volilni pravici. „Ljudstvu pravice“! kriči zbesneli laznjivi prerok po kranjski zbornici in z njim tulijo katoliški časnikorji. V resnici pa je klerikalnim kolovodjem za splošno volilno pravico, kakor bi morala ista res biti, da bi prinašala ljudstvu haska, toliko, kolikor za lanski snog. Klerikalcem je le do tega, da bi dobili večino v kranjskem dež. zboru. Splošna volilna pravica po njihovem receptu bi vrgla gospodom po farovžih le še nekaj več nezavedne mase v roke, ki bi volila tako, kakor hočejo nunci po farovžih. Tako volilno pravico si hočejo izposlovati. Klerikalno ljudstvo je dandanašnji tako zaslepljeno, neumno in fanatizovano, da stori vse, kar ukaže nunc. In ako bi se k

volitvi pritegnili še drugi sloji, ki sedaj ne morejo voliti, bi bil pri nas rezultat ta, da bi imeli duhovniki še nekaj tisoč glasov več na razpolago. Taka „splošna volilna pravica“ bi bila v resnici nekaj privilegij farovžev, bi bi razpolagali z glasovi novih mas, kakor bi hoteli. Kaj tak namen naj ima splošna volilna pravica?... Splošna volilna pravica v pravem pomenu besede potrebuje zrelega in razsodnega ljudstva, da dá na površje ljudske zastopnike v pravem pomenu besede ne pa — duhovnike in njihove podrepnike. Klerikalcem ni v resnici nič mar za pravi namen splošne volilne pravice, ampak za to jim je, da bi dobili farovží potom te splošne volilne pravice še več moči nad ljudstvom, da bi dobili potem večino v deželnem zboru ter tam gospodarili, kakor bi se jim zljubilo. Sedaj si pa mislite za gospodarja dr. Šustersiča v kranjskem deželnem zboru!! Korel za vrtnarja! Skofovim nepotrebnim zavodom bi se godilo dobro, cerkve in farovžji bi ne bili zapušteni, pa tudi nase bi ne pozabili katoliški gospodje poslanci! Uboga dežela bi bila Kranjska, ako bi se uredile Šustersičeve nakane. Najnevarnejši element proti ljudskemu blagru bi prišel do gospodarstva nad prebivalstvom, in izsesovalni stroji bi delovali z vso skrajno silo... le gospodom po farovžih in cerkvah ter izbranim „katoliškim“ možem bi se godilo dobro. Zato da bo ta nesrečni človek, to največje zlo slovenskega naroda, rogovilil z večino po deželni h'ši ter neomejeno gospodaril v deželi, zato naj se da „ljudstvu pravice“, zato naj se uvede splošna volilna pravica! To je najfrivolnejša igra s splošno volilno pravico, katero si je mogoče sploh misliti. Quousque tandem...

Dr. Šustersič in slovensko vseučilišče. — Neodpustljivo, velik naroden greh je Šustersičevo norčovanje s slovenskim vseučiliščem. Povsodi po celi Sloveniji se smatra to vprašanje za sveto, resno stvar, o kateri se govori le svečano, kakor tudi zasluži tako velevažna naša kulturna potreba. Naša akademična mladina se unema za učiliško vprašanje s srčnim ognjem, z vso narodno navdušenostjo, resni politiki jo podpirajo, ali tu je prišel dr. Šustersič, ki profanuje to našo najvitalnejšo potrebo za naš obstanek v svojem obstrukcijskem deliriju. Ta človek grabi okoli sebe in kar baš preleti njegovo ekscentrično glavo, nad katero se noče spuštati sv. Duh, da bi ga razsvetlil, isto poprime ter z istim maha okoli sebe kakor iz norišnice obegli umobolni človek. Nobena reč mu ni sveta, tudi potreba vseučilišča ne. Ta velik katoliški mož je vrgel to vzvišeno naše kulturno vprašanje v blato svoje frivolne obstrukcije, izstrigel iz raznih razprav nad 400 stranij dolgo interpelacijo ter jo postavil v deželni zbor kot oviro neobhodno potrebnemu delovanju za blagor dežele, brez katerega delovanja trpi nezno celá dežela. Tu pač se je pokazal dr. Šustersič v svoji nagoti, tu je pokazal, da mu ni nič za sloven-

»Prav, gospod,« pravi Planchet.

»Toda ti ostaneš, saj se pač ne bojiš!« pravi d'Artagnan, obrnivši se na peti, da bi opogumil svojega slugo.

»Bodite mirni, gospod,« pravi Planchet, »vi me še ne poznate; kadar se odločim, sem hraber; pojedite; vsa stvar obstoji v tem, da se odločim; sicer pa sem Pikardinec.«

»Stvar je torej sklenjena,« pravi d'Artagnan; »prej se pustiš usmrtiti, kakor zapustiš svoje mesto.«

»Da, gospod, in storim vse, da gospodu pokažem, da sem ga vreden.«

»Prav,« pravi d'Artagnan pri sebi, »metoda, po kateri sem ravnal s tem mladeničem, je vsekakor videti dobra; o priliki se vrnem k nji.«

In dasi je bil že nekoliko truden vsled svojih potov po dnevi, odhiti, kar najhitreje so ga nesle noge, proti ulici de Colombier.

Gospod de Tréville ni bil v svoji palači; njegova stonija je bila v Louvru na straži, in bil je v Louvru pri svoji stotnji.

Na vsak način je moral priti h gospodu de Tréville; bilo je velike važnosti, da ga obvesti o tem, kar se je zgodilo. D'Artagnan je sklenil poskusiti, priti v Louvre. Gardna uniforma gospoda Des Essarts mu je morala biti za vstopnico.

Krenil je torej v ulico des Petits-Augustins ter odšel po nabrežju, da bi dosegel Pout-Neuf. Trenotek je mislil, da bi se prepeljal, a ko je prišel na breg, je mehanično segel v žep in opazil, da nima denarja, s katerim bi plačal vožnjo.

Ko pride vrh ulice Guénégand, zapazi prihajati iz ulice Dauphine družbo dveh oseb, katerih zunanost je vzbudila njegovo pozornost.

Osebi, ki ste tvorili družbo, ste bili mož in žena.

Žena je imela stas gospe Bonacieux, in mož je bil tako podoben Aramis, da bi ga človek skoro moral zamenjati.

Razun tega je bila žena še ogrnjena s črnim plaščem, kakoršnega je videl d'Artagnan pri oknu ulice de Vangirard in pri vratih ulice de La Harhe.

Še več, mož je bil oblečen v mušketsko uniformo.

Kapuca žene je bila potegnena na obraz, mož je držal robec pred obličjem; obema — ta dvojna previdnost je pričala o tem — obema je bilo na tem, da ostaneta nespoznana.

Šla sta proti mostu; to je bila tudi d'Artagnanova pot, ker je šel v Louvre; d'Artagnan jima je sledil. —

D'Artagnan ni še napravil dvajset korakov, ko je bil že prepričan, da je ta žena gospa Bonacieux in da je ta mož Aramis.

V istem hipu je začutil vso ljubosumnost, ki je pričela vstajati v njegovem srcu.

Bil je dvakrat prevaran, i od svojega prijatelja i od one, katero je že oboževal kot svojo ljubico. Gospa Bonacieux mu je prisegla pri najsvetejšem, da Aramisa ne pozna, in četrť ure po tej prisegi jo je našel na Aramisovi strani.

D'Artagnan ni mislil na to, da pozna lepo trgovko šele tri ure, da mu je dolžna samo hvaležnost, ker jo je oprostil iz rok njenih črnih sovražnikov, in da mu ni obljubila ničesar. Čutil se je razžaljenega, varanega, zasmehovanega ljubčka; kri in jeza ste mu stopili v obraz, bil je odločen, razjasniti si položaj.

Mlada žena in mladi mož sta spoznala, da jima nekdo sledi, ter zato podvojila korake. D'Artagnan je pospešil svojo hojo še bolj, ju prehitel, se potem obrnil in ju srečal v hipu, ko sta bila pred bolnišnico na

kateri je gorela svetilka. Luč je padala na ves ta del mostu.

D'Artagnan obstane pred njima, in tudi ona dva obstaneta.

»Kaj želite, gospod?« vpraša mušketic, stopivši korak nazaj, v tujem narečju, ki je d'Artagnanu dokazoval, da se je v enem delu svojih slutenj motil.

»To vendar ni Aramis!« vsklikne.

»Ne, gospod, to ni Aramis, in po vašem vskliku vem, da ste se zmotili, ter vam oproščam.«

»Vi mi oproščate!« vsklikne d'Artagnan.

»Da,« odvrne tujec. »Pustite me torej iti, ko z menoj nimate ničesar opraviti.«

»Prav imate, gospod,« odvrne d'Artagnan, »z vami res nimam ničesar opraviti, pač pa imam opraviti z milostivo.«

»Z milostivo! Saj je ne poznate,« pravi tujec.

»Motite se, gospod, poznam jo.«

»Ah,« pravi gospa Bonacieux z očitajočim glasom, »ah, gospod, imela sem vašo vojaško in plemiško besedo ter upala, da se smem zanašati na njo.«

»In vi, milostiva,« reče d'Artagnan v zadregi, »ste mi obljubili.«

»Vzemite mojo roko, milostiva,« pravi tujec, »in pojediva svojo pot.«

D'Artagnan je omamljen, potrť in uničen vsled tega, kar se mu je pripetilo, stal ravno in prekrižanih rok pred mušketicjem in gospo Bonacieux.

Mušketir napravi dva koraka naprej ter ga porine z roko na stran.

D'Artagnan odskoči nazaj in potegne svoj meč.

V istem hipu in z bliskovito hitrostjo tudi tujec potegne svojega.

»Za božjo vojjo, milord!« vsklikne gospa Bona-

sko vseučilišče, kajti drugače bi pač ne vlatil tako resne stvari v svojo brezmiselno obstrukcijo, v svoje grde namene. Tu ga vidite moža pri delu za naše kulturne potrebe. Kakoršen je general, taka je tudi čreda. Kakor generalu ni nič mar za to, kar je slovensko, marveč le za ono, kar je rimsko-katoliško, istotako ni v resnici nič mar tudi drugim, ki stojijo pod ozlindrano zastavo tega katoliškega pajaca, za naše narodne potrebe, marveč gorijo le za vse tisto, kar nosi na sebi petal rimsko-katoliško; na narodnost se tu ne ozirajo. Humbug, grd humbug je po naših katoliških listih vse tisto pisarjenje o slovenskem vseučilišču, ker v resnici gorijo le za katoliško vseučilišče v Solnogradu, ki bo seveda nemško — in kdo ve koliko denarja gre v namen tega vseučilišča iz Slovenije?!

Sustersičevo profanovanje našega vseučiliškega vprašanja z znorelo obstrukcijo pa stoji prav v skladu z dejstvom, da je poslal svojega sina na nemški gimnazij. Njemu ni nič za slovensko vzgojo svojega otroka, zato ga je poslal tje, kjer ga bodo vzgajali nemški, kjer se bo učil vse mogoče o nemski slavi in nemških junakih in kjer bo čul iz ust kakega zagrizenega nemškega profesorja o Slovanih le kako psovko, ali ta hoče oče, dr. Sustersič, ki svojega sina tako gotovo ne pripelja za slovensko vseučilišče! Sina v nemški gimnazij, slovensko vseučiliško vprašanje pa v obstrukcijo, to sta dva čina iz najnovejšega časa, ki kažeta, kako — klavern junak je ta Sustersič.

Klerikalizem je breznameniten, to je zopet dokazal dr. Sustersič in razkrinkal s tem svojo stranko za breznamenitno, kajti kakoršen pastir, taka čreda! Klerikalizem pomeni narodno smrt Slovencev!

Kdo bo višji poštni upravitelj v Gorici? — „Corriere“ piše protig. Furlaniju, ki je sedaj poštni kontrolor v Carigradu pri avstr. pošti, da ne sme biti imenovan višjim poštnim upraviteljem v Gorici, nò, ker je Slovenec in domačin. Prismojevanje proti vsakemu imenovanju v Gorici, češ da je „laška“. Posta ima pa največ posla s Slovenci (zveza Gorica-Trbiž, Vipavsko, vsa okolica), v Gorici jej damo mi sami več dela nego vse laske tiskarne skupaj. — Gosp. F. je znan kot miren, tih mož, ki je enako priljubljen v slov. kakor v laških krogih, edini greh njegov je ta, da ni postal renegat. In zato naj bi ga ne imenovali na mesto, ki bi mu tikalo glede sposobnosti ter glede vestnega službovanja dolgo let na težkih in odgovornih mestih izven Avstrije? Lahki bi imeli rajši Nemca, samo ne domaćina - Slovence! Tako daleč gre njihovo narodno sovražstvo. Merodajni faktorji se pač ne smejo ozirati na take glasove iz laškega tabora!

Ne prismojenost in še manj hudobija. — „Gorica“ je odgovorila z neravno hrbljivostjo na neko netico v „Slov. Narodu“ o znani aferi z gostilničarsko koncesijo v hotelu „pri zlatem jelenu“. — „Narod“ je porotal v bitstvu po „Soči“, toda

dal je se nekaj o zvezi klerikalcev s Hapacherjem „pri zlatem angelju“. Ta dostavek je došel v „Narod“ gotovo le po napačni informaciji, katere pa ni dal nikdo od „Soče“, torej tudi ne pisec poročila v našem listu. Zategadelj zavračamo z vse resnostjo podtikanja v klerikalnem trobilcu. — Priznavamo, da oni dostavek ni bil umesten, kajti ako bi bil, bi že „Soča“ primerno ozigosala take vrste pojav, brez kake bojazni predgoriskimi klerikalci. Torej vsakemu svoje! Prismojenost in hudobijo pa naj si Suholazec sam zapiše za uho!

Mlekarnica v Črničah bode skoraj izvršena. Majhno, toda jako mično zadržno poslopje je preskrbljeno z vsakojakimi modernimi mlekarskimi stroji, ki bodo nadomestovali nekdanjo domačo nesnažno pripravo. Tudi zadržniki sami so si nabavili novo kositerno molžno in mlečno posodo, katera se mnogo lažje čisti nego lesena. Celo hleve, ki stoje pod nadzorstvom potovalnega učitelja, so prenovili in boljše vredili. Kar se tiče snage, prekosi torej črniško mleko vsako drugo. Pa tudi dobroti bode izvršna, kajti prejšnje mršave krave so zamenili zadržniki s čilimi, zdravimi, katere krmiijo po predpisu. Ker so si nakupili tudi mnogo več mlečne živine, nego so jo imeli prej, ko so svoje seno prodajali v Gorico in na ta način ropali svoje polje, ki ni dobivalo dovolj gnojja, je upati, da bode dobivala zadruga vsaki dan okoli 500 l. mleka.

Prihodnji teden se otvori v Gorici (via Morelli st. 5.) razprodajalnica. Naši rojaki v mestu bodo gotovo vsi stalni odjemalci. Cena mleku je navadna, vendar pa prekosi dobroti vsako drugo. Kedor hoče, da se mu doposlje mleko na dom, naj se oglasi z dopisnico ali pa prihodnji teden v prodajalnici.

Električna gonilna sila na novi železnici. — „Eisenbahnblatt“ poroča, da se je železniško ministerstvo obrnilo do vseh avstrijskih tvrdk, ki se pečajo z električnimi napravami, s ponudbo, da naj predložijo do 31. decembra t. l. načrt za električno gonilno silo na novi železniški zvezi s Trstom.

Smodke z malo nikotinom. — Pred kratkim so prišle v promet smodke „Selectos“ in „Rosita“, v katerih je mnogo manj nikotina nego v drugih smodkah. Po večkratni kemični analizi imajo „Selectos“ 0,69 do 0,74% nikotina, „Rosita“ pa 0,73 do 0,81. Največ nikotina imajo viržinke, 3,90%, regalitas 2,90, „kratke“ 1,88, panetelas 1,81, trabuke 1,61, kuba-portorike 1,51, brazil-viržinke 1,47, operas 1,43, portorike 1,41, britanike 1,29. Torej se jasno vidi, da je v novih smodkah sorazmerno malo nikotina.

Ne voza ne voznika ni bilo nazaj. — G. Drešek v Kobaridu je naročil svojemu delavcu H. Furlanu, da naj pelje dva mladeniča v Gorico, od koder gresta k vojakom. Furlan je to storil, ali nazaj ga pa potem ni bilo. Odsel je iz Kobarida 5. t. m. ker ga le ni bilo, je poslal g. Dr. nekega svojega uslužbenca pogledat v Gorico, kaj da

je vendar z vozom in voznikom. Ta je našel voz in konja v nekem hlevu, voznika pa ni bilo nikjeri. Vso reč je naznanil potem policiji, ki je poiskala Furlana ter ga spremila v zapor, kjer brčtas pride zopet k pameti. Po drugi strani pa čujemo, da je vzel ta Furlan svojemu gospodarju okoli 200 K, in da se radi tega ni vrnil, marveč zivel komodno v Gorici.

Slepar. — Neki 27-letni Strmčnik Franc Štajerskega se je izdajal za sodruznika tvrdke Saunig & Dekleva v Gorici ter hodil okoli ljudij, ki so imeli sivalne stroje, in si dajal tupatam izplačevati predplačila. Od neke Komavli v Pevmi je vzel stroj ter predplačilo 24 K. Stroj je peljal v Gorici v neko gostilno na Kornu, radi česar je o tem Kamavlijeva obvestila svojega moža. Ta je šel poprašat k tvrdki S. & D., kjer pa so mu povedali, da Strmčnik je res njihov agent da pa ne vedo nič o tem. Redarji so Strmčnika kmalu dobili ter ga peljali v zapor. Iz Ljubljane pa je prišla na tukajšnje policijo brzozavka, ki opisuje Strmčnika za nevarnega sleparja.

Čuditi pa se je našim ljudem, ker kar tako verujejo vsakemu človeku, dasi ga ne poznajo. Zahtevajte od agentov, ki prašajo predplačila, pooblastilo za to, pisano in potrjeno od tvrdke.

Zaradi kolesa. — V nedeljo pop. je bilo v gostilni Zagarjevi na poti proti pokopališču več ljudij, med njimi tudi neki Kralj s kolesom. Neki detek je vzel kolo ter se vozil okoli kake pol ure. Ko se je vrnil, ga je vprašal Kralj, zakaj je vzel kolo brez dovoljenja, ter ga je oklofotal. Neki Furlani pa se je postavil za dečka, na kar sta se pričela pričakati. Furlani ga je tudi klofotal. Pomešal se je v ta prepričani neki Komel iz Kronberga, ki je vrgel Furlaniju v glavo kroglo za balinanje ter ga ranil nevarno na lobanji. Svetovali so F., naj gre takoj v bolnišnico, ali je šel rajši plesat na Goristeku na Katarinijev vrt. Po noči je hotel v bolnišnico, pa je bila zaprta, drugi dan pa je moral v vojake.

Čitalnica na Ponikvah vabi na veselico, katero priredi dne 25. t. m. v prostorih Andreja Kobala. Vspored: 1. Govor g. predsednika. 2. Deklamacija (Deklamuje Svobodin Vogric.) 3. Srečkanje. 4. Šaljiva posta. 5. Ples. Začetek ob 3. uri pop. Vstopnina k veselici za neude 20 vin., k plesu 1 K, za ude 60 vin. Z. nske k plesu proste. Na mnogobrojno udeležbo uljudno vabi odbor.

Zlomil si je tilnik 53-letni zidar Ivan Silič iz Ovcjedrage. Ko je meril zid na neki novi hiši v ulici Androna della Pergola, je prišel ob ravnotežje, stoječ kake 3 m visoko od tal, padel na spodnjo podstavko kaka 2 m nižje, ter udaril s tilnikom ob tram, si zlomil tilnik ter ostal mrtev. Pustil je ženo in nedorasle otroke. Truplo so prenesli v tukajšnje bolnišnico.

Opozarjamo na oglaš v današnji številki glede dopisnic s fotografijami, ki se pripravljajo tekom 10 m. Izdelovatelj nam je pokazal več takih razglednic, ki so vspele prav dobro.

Opozarjamo na oglaš g. J. Medveda v današnji številki.

Naznanilo otvoritve.

Podpisana naznanjava slavn. občinstvu iz mesta in z dežele, da

otvoriva 15. t. m. mehanično delavnico, zalogo sivalnih strojev in dvokoles raznih sistemov kakor tudi pušk in samokresov

v ulici Riva Castello štey. 4 (konac Raštal.)

Sprejemava vsako popravo in rekonstrukcijo bodisi sivalnih strojev ali dvokoles.

Vsako popravo, sivalni stroj ali dvokolo jamčiva.

Z ozirom na najino dolgoletno skušnjo, zagotavljava, da so izdelki najine zaloge najboljše vrste in trpežni, ter izvršuje vsako popravo bodisi sivalnih strojev ali dvokoles točno in dovršeno.

Naklonjenosti cenj. občinstva se toplo priporočava udana

Kerševani & Čuk.

Razgled po svetu.

Kranjski deželni zbor. — V seji v petek je izjavil med drugim tudi samdeželni glavar, pl. Detela, član klerikalne stranke, da smatra obstrukcijo za nevarno orožje, s katerim se sekajo smrtno rane parlamentarizmu in ki ne more roditi drugega nego absolutizem ali anarhizem. Klerikalna stranka seveda, kljub taki izjavi, nadaljuje obstrukcijo. V dopld. seji je bilo to, popoldne pa so začeli citati Sustersičevo interpelacijo o slovenskem vseučilišču, citali so jo v soboto in čitanje se nadaljuje tudi danes, pa se ne bo konec. Ker bo treba le še citati in to komedijo tiskati, bo stal ta Sustersičev „apas“ deželo kakih 6000 K.... Vecina je storila vse, da bi omogočila delovanje dež. zbora, sprejela je nujnost predloga o volilni reformi, odstopila klerikalcem v finančnem odstavku celo predsedstvo, ali nočejo pa ročejo. Ne rednim potom, po treznem prevdarku in študiranju naj bi se prišlo do izvedbe volilne reforme, ne, ampak kar čez noč naj bi jo zbornica sprejela, prav tako, kakor hoče dr. Sustersič! To je parlamentarec! Uboga dežela, koliko trpi vsled politike črne suknje in prismuknjenih ljudij!

Kriza na Ogrskem. — Cesar je sprejemal te dni več važnih politikov, ki so ga informovali o položaju, pa tudi v to svrho, da bi si izbral koga izmed njih za to, da sestavi novo ministerstvo ter prevzame vodstvo vlade. Szell, Lukacz, Andrassy, največ pa se imenuje grof Stefan Tisza, v katerega bi stavila krona upanje, da skonča krizo z novo vlado. Vsa Ogrska trpi pod krizo, ker se čuti v vsem gospodarstvu; to brčtas tudi pripomore k rešitvi krize!

V češkem deželnem zboru delajo Nemci obstrukcijo. Sprejetih je bilo nekaj predlogov, ki Nemcem niso všeč, zlasti pa so hoteli spraviti z dnevnega reda premembo obč. volilnega reda. Zato stavljajo prazne predloge ter zahtevajo glasovanje po imenih. Tako obstrukcijo hočejo nadaljevati.

V Opatiji je bilo navzočih dne 7. t. m. 1271 oseb. Od 1. do 7. t. m. jih je priraslo 504.

cieux, se vrže med bojovnika in zagradi meče z rokami.

„Milord!“ vsklikne d'Artagnan, ki ga razsvetli nepričakovana ideja, „milord! oprostite, gospod, če ste morda...“

„Milord vojvoda Buckingham,“ pravi gospa Bonacieux polglasno; „in zdaj nas morete vse pogubiti.“

„Milord, milostiva, oproščenje, stokrat oproščenje; toda jaz sem jo ljubil, milord, in sem bil ljubosumen; vi veste, kaj se pravi ljubiti, milord; oprostite mi in povejte, kako naj se dam usmrtili za Vašo Milost.“

„Vi ste pošten mladenič,“ pravi Buckingham in poda d'Artagnanu roko, katero ta spoštljivo stisne; „ponujate mi svojo pomoč, in sprejemam jo; pojdite dvajset korakov za nama, in če bi naju hotel kdo zasledovati, ga ubijte.“

D'Artagnan vzame svoj goli meč pod pazduho, pusti gospo Bonacieux in vojvodo iti dvajset korakov naprej ter jima nato sledi, pripravljen, izvršiti povelje plemenitega in elegantnega ministra Karola I. dobesedno.

Toda na srečo novi pristaš ni imel nikake prilike, da bi dal vojvodi ta dokaz svoje udanosti, in mlada žena in lepi mušketir sta stopila skozi vrata de l'Échelle v Louvre, ne da bi ju kdo vznemirjal.

D'Artagnan se je takoj napotil v krčmo k Smrekovemu Storžu, kjer je našel Porthosa in Aramis, ki sta ga pričakovala.

Ne da bi jima natančneje pojasnil, zakaj ju je vznemirjal, jima je samo povedal, da je zadevo, pri kateri bi bil za hip potreboval njune pomoči, izvršil sam.

In prišedši na to mesto svoje povesti, hočemo pustiti trojico prijateljev, da se vrnejo na svoje domove, a mi sami hočemo slediti vojvodi Buckinghamu in njegovi spremljevalki na skrivna pota Louvra.

XII.

Georges Villiers, vojvoda Buckingham.

Gospa Bonacieux in vojvoda sta brez težav dospela v Louvre; o gospoj Bonacieux so vedeli, da je kraljičina služabnica; vojvoda je bil oblečen v uniformo mušketirjev gospoda de Tréville, ki so bili, kakor smo povedali, ta večer na straži. In če bi se bilo kaj pripetilo, bi bili obdolžili gospo Bonacieux, da je pripeljala v Louvre svojega ljubčka; to je bilo vse, vzela je krivdo na se; vsekakor bi bila izgubila svoje dobro ime, toda kakšno vrednost ima pač na svetu dobro ime majhne trgovke?

Prišedši v notranje prostore dvora, sta šla vojvoda in mlada žena kakih petindvajset korakov ob zidu; nato je gospa Bonacieux pritisnila na vrata, ki so bila določena za služabništvo ter po dnevi odprta, po noči pa navadno zaprta; vrata so se odprla; vstopila sta, in obdala jo je tema, toda gospa Bonacieux je poznala vsa pota in ovinke v tem delu Louvra, kjer je prebivalo služabništvo. Zaprla je za seboj vrata, prišla vojvoda za roko, tipala nekaj korakov pred se, prišla z roko za ograjo s stopnicah, stopila z jedno nogo na stopnico in pričela stopati navzgor: vojvoda je naštel dve nadstropji. Nato je krenila na desno, odšla po dolgem hodniku in zopet za jedno nadstropje navzdol, napravila še nekaj korakov, vtaknila ključ v ključavnico, odprla vrata, potisnila vojvodo v sobo, ki jo je razsvetljevala nočna svetilka, in rekla: „Ostanite tukaj, milord-vojvoda; že pridem.“ Nato je odšla skozi ista vrata in jih zopet zaklenila, tako da je bil vojvoda v pravem pomenu besede jetnik.

Priznati se mora, da vojvoda kljub temu, da je bil tako osamljen, ni niti trenotek čutil strahu; jeda naj-

bolj značilnih strani njegovega značaja je bilo hrepenenje po nenavadnih dogodkih in romantični ljubezni. Pri njegovi hrabrosti, predrznosti in podjetnosti ni bilo danes prvo pot, da je stavil svoje življenje v nevarnost s podobnim poskusom; izvedel je, da je poročilo Ane Avstrijske, vsled katerega je prišel v Paris, ponarejeno in zanjka, v katero naj bi se vjel, a mesto da bi se vrnil na Angleško, je izbral položaj, v katerega so ga spravili z zvijačo, izbral ter javil kraljici, da ne odpotuje, ne da bi se sešel z njo. V pričetku se je kraljica odločno obotavljala, končno pa se je zbala, da bi vojvoda ne napravil v svoji razdraženosti kake neumnosti. Že se je odločila, da ga sprejme in prosi, naj hitro odpotuje, ko je še oni večer, ko je prišla do tega odloka, izginila gospa Bonacieux, ki je imela nalogo, iti po vojvodo ter ga privedi v Louvre. Dva dneva ni bilo po nji niti duha niti sluha, in vse je plavalo v zraku. Ali ko je bila zopet prosta, ko je prišla zopet v zvezo z gospodom de La Porte, so se stvari vrnil v svoj stari tir in izvršila je nevarno podjetje, katero bi bilo izvršeno že pred tremi dnevi, da je niso zaprli.

Ko je bil Buckingham sam, je stopil pred ogleдалo. Ta mušketirska obleka mu je pristojala izborna.

S svojimi petintridesetimi leti, katera je imel tedaj, je popolnoma opravičeno veljal za najlepšega plemiča in najelegantnejšega kavalirja Francije in Anglije.

Kot ljubljenec dveh kraljev, z milijoni premoženja, vsemogočen v kraljestvu, katero je mogel po svoji fantaziji razburjati in po svoji volji zopet pomirjati, je Georges Villiers, vojvoda Buckingham, pričel jedno onih bajnih eksistenc, ki ostanejo v teku stoletij za poznejše rodove slične čudežem.

(Dalje pride).

Ruski car za sedaj ne pojde v Rim, baje radi tega ne, ker se je bati neprilike od strani socialistov, pa baje tudi radi tega ne, ker v sed v važnih notranjih dogodkih ne more z doma. Kakor se da posneti iz listov iz Italije, pa pride ruski car v Rim na vsak način, samo kedaj, to se ni določeno.

Zborovanje Čehov brez konfesije.
— Pretekli mesec se je vršilo v Pardubicah zborovanje Čehov brez konfesije. Udeležnikov je bilo 346, med njimi 146 delavcev, 30 privatnih uradnikov, 17 časnika, 9 trgovcev in krčmarjev, 6 zdravnikov, 3 kmetje, 2 obrtnika, 2 dijaka filozofije, 1 doktor prava, 1 učitelj, 80 žen in 49 mladoletnih. Sprejeli so resolucijo, v kateri zahtevajo med drugim obligatorično uvedbo civilne poroke, odpravo smrtnih kazni in kaz. §§ 122, 283, 285, 300—305, prisega pri sodnji, ločitev od države in cerkve kakor tudi obligatorično seziganje mrličev.

Belgijski kralj pride terej vendar na Dunaj. To se zgodi že 17. t. m. Namenjen je brzčas dvojen: zbliznanje kralja s hčerjo Stefanijo in pa baje hoče kralj naprositi našega cesarja, da bi prevzel nalogo razsodnika med Anglijo in Kongo, državo Leopoldovo, katero napada Anglija.

Vojska med Rusijo in Japonom? — Po listih krozi vest, da so Japonci zavzeli Masanpo na Koreji. Po drugi stranki se dementuje ta vest. Japonska pa hoče na vsak način Rusijo iztisniti iz Mandzurije.

Štrajk rudarjev v Trbovljah traja dalje. Delavci zahtevajo: za kopače 3 K, za voznike 2 K 60 vin., za ženske in mlade delavce 1 K 60 vin. Do sporazumljenja še ni prišlo. — V Trbovlje in Hrastnik pa so poslali par stotnih vojakov iz Ljubljane!

Razne vesti. — Čzedsko močvirje na Ogrskem v obsegu 600 oralov je gorelo te dni. Ogenj se je širil grozovito naglo. Gori 10—15 cm na globoko. 4 osebe zgorele, več hiš posutih. — Poročajo o velikem deževju v Ameriki. V Pattersonu je odpadlo 50 hiš, 500 rodbin brez strehe. — Nekemu delavcu Jak. P. v Trstu je izginilo iz žepa 400 K, kar je opazil, ko je hotel domov. Sumijo 12 letnega vajenca E. P., katerega so zaprl. — Neki nemški študent Dippold je kot odgojatelj v družini berlinskega bankirja Kocha izročena mu dečka tako trpinčil, da je jeden umrl, drugi je pa sključen. Sodnija ga je obsodila na 8 let ječe. To je cvet nemške kulture! — V Londonu je bilo odano 30.000 K za neko dunajsko banko, pa se ni dospelo na Dunaj. Ker je izginilo tudi neko drugo pismo s 160.000 K, se sumi kako poverjenje. — Na Kitajskem se je pojavila kuga in kolera. Iz Port Artura je radi tega hitro odšlo rusko brodovje, okoli 90 ladij.

Književnost.

Nova knjiga: Risanje v ljudski žolli. — (Konce). — V tem, ko rišejo Američani, za njimi Angleži, Francozi in v najnovejši dobi Nemci že davno razne predmete, kakor nam jih ponuja narava in življenje v otroškem okrožju, risemo mi se trdovratno po pikah in mrežah raznovrstne trake, zvezde, pleteže, tri — in mnogokotnike, tapete in kroge — seveda vse s prosto roko — če nas učitelj gleda! Da se taka neslana, morilna pedagoška piča učencem, ki nimajo prav nobenega sprecepčnega predstavnega

zaklada za tako vsiljujočo se jim oglato in trakuljasto divjačino, gabi in njim vsako veselje in zanimanje do risanja zadusi, je umevno in umeven je naš risarski gorostasni poraz, katerega se moramo danes po 33 letni novi solski dobi pred drugimi narodi sramovati. K sreči se je začelo žariti tudi na risarskem obnebu. Učitelji in strokovnjaki v zvezi probujajo, govorijo in pišejo v novejšem času z vsemi sitami za temeljito preosnovo risarskega pouka, in upati sinemo, da tudi njemu napoči kmalu beli dan, da se tudi temu določi dostojno vplivno mesto pri splošni harmonični odgoji človeštva. Strokovnjakov in učenjakov — za pametno preosnovo se boreče in vso sedanost zavladajoče — nazore vpotevši in spodbujen i. s stoterimi odgovori mojih avgusta 1901. v 1000 komadih razposlanih 15erih vprašanj in 2. s prijaznim odobravanjem mojih nazorov pri osmih uradnih učiteljskih konferencah sem se odločil na mnogostransko zahtevanje in prigovarjanje za zalozbo ravnokar dovršene knjige „Risanje v ljudski žolli“ z naslednjo vsebino: A. 1. predgovor; 2. namen in naloga pouka v risanju; 3. splošno specijelno — metodiška navodila; 4. metodiška in stvarna navodila k posameznim uzorčnim listom; 5. deset popolnoma izvršenih učnih slik; 6. naučni načrti. B. 34 vzorčnih listov s 90imi skupnimi predvajami za risanje in pisanje, 400 predmetov iz življenja in okolice učencev in nad 70 historičnih in modernih ornamentov. Knjigo, ki je deloma sad skupnega premišljevanja in dela, izročim cenjenim tovarišem in tovariscam, nadejaje se, da pridemo z njo sigurno naprej, ter prosim, da mi blagovolite prilično svoje nazore, bodisi ugodni ali neugodni, odkritosrečno naznaniti. Knjiga se razprodaja vkljub ogromnim stroškom zelo ceno po 4 K s poštnino vred in se naročuje pri meni ali knjigotraču Carl Scheidbach-u, Gosposke ulice, Maribor. S. J. Marin.

Nagrobne
spomenike
in križe

priporoča o priliki praznikov Vseh Svetih
Fran Podberšič
avtorizovan kamnoseški mojster
v Gorici, Tržaška ulica št. 17.

Izdelki so vsi iz kraškega kamna najboljše vrste. Cena nagrobnim spomenikom je od 15 kron više. V zalogi ima kamnite plošče, umivalnike za kuhinje itd.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

SLAVIJA⁶⁶
vzajemno zavarovalna banka v Pragi.
Rezervni fond: 25.000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75.000.000 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
z vseskozi slovensko-narodno upravo.
Vsa pojasnila daje:
**Generalni zastop v Ljubljani, Čegar pisarne so v lastnej bančnej hiši
Gospodskih ulicah št. 12.**

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.
—
Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.

Išče se za stalno službo

n.ladega marljivega moža in ženo. Mož kočuvalj, za vrejevanje po vrtu in druge posle; žena za snazanje stopnic in drugo. — Ponudbe na naslov: G. Ružič, tovarna kôž, Reka (Fiume).

Veliki požar!

zamore se lahko in naglo pogasiti samo s

Smekalovimi

brizgalnicami

nove sestave, koje od desne in leve strani vodo vlečejo in mečejo. V vsakem položaju delujoče kretanje brizgalnice nepotrebno!

R. A. Smekal
Zagreb,

skladišče vseh gasilnih predmetov, brizgalnic, cevi, pasov, sekiric, sokalk in gospodarskih strojev.

11 129 odlikovanj 11

Naznanilo.

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu in svojim cenj. naročnikom, da

otvori s 15. oktobrom

brivsko podružnico

na Stolnem trgu št. 2,

kjer bode mogel postreči posebno naročnikom spodnjega dela mesta ter onim z dežele, bolje nego je to storil doslej.

Obe brivnici sta preskrbljeni z izbornimi delavskimi močmi, da je vsakdo točno postrežen.

V zalogi so vedno v veliki izbiri vse potrebščine brivske stroke, kakor fina in navadna mila, razne parfumerije za dame in gospode, vse po zmernih cenah.

Rojakom z mesta in z dežele se toplo priporoča udani

Anton Pucelj,
brivec.

Prodaja zemljišč v Vipavi

v soboto dné 17. oktobra

vseh Strancarjevih usnjarskih in kmetijskih zemljišč vlozn. št. 3, 7, 8, kat. obč. Vipava in št. 142 kat. obč. Vrhopolje, z delavnico za usnje in z drugimi poslopi vred — na javni dražbi ob 9. uri dopoldne pri sodnji v Vipavi. — Klicale se bodoje, ako ni za celoto nobenega kupca, sledeče posamezne parcele vipavske davčne občine, za nastopne cene: stev. 85/1, 85/2 in 1689/2, pri teh je hiša št. 2 in 3 in vrt, za K 5157-20
2546/97 gozd 100—
2302 njiva s trtami 320-48
2372 travnik 474-40
2576/75 gozd 100—
87 hiša v kateri stanuje Anton Šmuc, za 2340—
2544 vrt za zelenjad 31 08
1525 travnik 378-40
2513 travnik 205-10
1578 njiva s trtami 1003-92
1587 njiva s trtami 788-24
1590 njiva s trtami 1298-40
1588 njiva s trtami 403-92
2546/128 gozd 100—
potem se še kliceta dve parceli davčne občine Vrhopoljske št. 826 in 878 travnik za K 739-54

Zemljeknjižni ekstrakt in dražbeni pogoji in druge podatke se, razven pri Vipavski sodnji, tudi poizve pri podpisnem.

Dr. F. Papež,

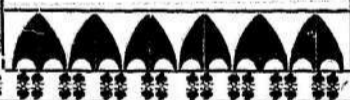
odvetnik v Ljubljani.

Gorica ♦ Gorica

Hôtel

„pri zlatem jelenu“

v trgovskem središču nasproti nadškofijski palači. — Sobe za pronočišča po zmernih cenah. — Velik jedilni salon, poleg stekleni salon s teraso. — V poletnem času prijeten vrt z verando. — Sobe za klube, društva, za sklenjene družbe. — Izborna kuhinja. Domača in ptuja vina. Izvirno pilzensko «prazdroj» - pivo.

J. Medved

Gorica, ulica Corso Verdi št. 38

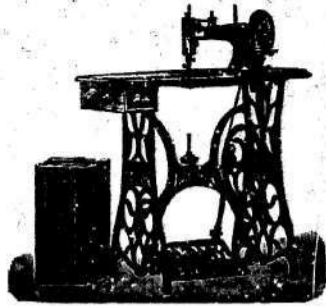
naznanja, da otvori v nedeljo 18. t. m. trgovino izgotovljenih oblek po najnovejšem dunajskem kroju za gospode, dame, deklice in dečke.

Skladišče je v petek in soboto slavnemu občinstvu na ogled, ne da je treba kaj kupiti.

To izvanredno izložbo na goriškem trgu naj bi blagovolilo počastiti s svojim posetom slavno občinstvo iz Gorice in okolice.

Pfaff-ovi šivalni stroji

so najbolji.

To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, ki navadno nihi ne ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje nit v šivalni stroj, tam manj kako isti šiva, toda mi smo po naši več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali, da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**.
 Pfaffovi šivalni stroji delajo celo po 10-letni dobi še vedno brezšumno.
 Pfaffovi šivalni stroji so neprekosljivi za domačo rabo in obrtne namene.
 Pfaffovi šivalni stroji so posebno pripravni za umetno vezenje (recamiranje) ter se poučuje brezplačno.
 Pfaffovi šivalni stroji prekosijo na dobroli vsako tovarno. Jamči se za 10 .et.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje.
 Saloga Pfaffovih šivalnih in drugih strojev v Gorici via Municipio št. 1
SAUNIG & DEKLEVA.

Popravilnica šivalnih strojev, dvokoles Nauska ulica 14.

V Ameriko potujoči

naj se blagovolijo obrniti na

Agenturo Zwilchenbart

v Buchsu ali Baslu (Švica)

Generalno zastopstvo francoske prekmorske brzoparobrodne družbe

Havre - New York.

Na vsako vprašanje daje se kretom pošte in brezplačno odgovor in pojasnila.

Na tekališču Frana Josipa

v bližini hiše št. 41.

Novost za Gorico!

Dopisnice z lastno fotografijo, gotove v 10 minutih izdelane na najfinejši platinov način. — Garantirano najlepši izdelek.

Služba za jednega podružnega zdravnika

je razpisana v javni bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici, z letno plačo 1000 kron, z brezplačno hrano I. razreda, z brezplačnim stanovanjem, kurjavo in razsvetljavo.

Prošnik za imenovano službo mora biti dr. splošnega zdravniškega znanja, samskega stanu in vešč laškega in slovenskega jezika. Prošnja naj se vloži na prednika samostana usmiljenih bratov v Gorici do 1. novembra t. l., s pridržanim zdravniškim diplomom, krstnim listom ali domovnico in ako mogoče s pričevalom dosedanjega delovanja.

Posnemanja vreden

je odločen nastop skrbnih gospodinj: one zahtevajo le

„Iirske testenine“

in si ne pusté vsiliti drugih. Te testenine izdeluje le Prva kranjska tovarna testenin

Žnideršič & Valenčič v Il. Bistrici.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidn. postrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
 priporoča

pristna bela in črna vina iz vlpavskih, furianskih,

briskih, dal-matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzore. Cene zmerne. Postrežba gostena.

Zahtevajte

moj ilustrirani cenik z več kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikalčnih predmetov, katerega pošilja zastanj in poštalno preste

Hanns Konrad,

tvornica ur in eksportna hiša West št. 249. — (Česko).

Trgovsko-obrtna registrovana zadruga

z neomejenim jamstvom v Gorici.

Hranilne vloge obrestuje po 4 1/2%, — večje stalne, naložene najmanj na jedno leto, po 5%. — Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti. — Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posejla daje na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, — proti vknjižbi varščine tudi na 10-letno odplačevanje

Zadrugaški vplačujejo za vsak delež po 1 krono na teden, t. j. 260 kron v petih letih. Po zaključku petletja znaša vrednost deleža 300 kron.

Stanje 31. avgusta 1903:

Deleži: a) podpisani K 1.210.300.—
 b) vplačani 405.188.—
 Dava posejla 1.631.164.—
 Vloge 1.203.438.—

Naznanilo preselitve.

Med. univ. dr. B. Pikel, zobozdravnik

v Gorici

naznanja, da je preselil svoj zobozdravniški atelje s 1. oktobrom 1903. v Corso Giuseppe Verdi 19. (poprej Vrtna ulice) nasproti ljudskemu vrtu in ordinuje od 9-12 dopold. in od 2-5 popol.

Prva kranjska z vodno silo na turbino delujoča tovarna stolov

Fran Švigelj

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko priporoča sl. občinstvu, prečast. duhovščini, imetljem in predstojnikom zavodov in sol, krčmarjem in kavarnarjem, ravnateljstvom uradov, gg. brivcem itd.

natančno in trpežno izdelane stole, fotelja, vrtno stole, gugalnice, naslonjače itd. itd.

Blago je izdelano iz trdega, izbranega lesa, poljubno likano ali v naravni barvi imitirano.

Največja izbira stolov, naslonjačev in gugalnikov iz trstovine.

Na željo pošlje trdka najnovejše obširne cenike z nad 80 slikami, iz katerih je razvidna oblika blaga in cene, zastanj in franko.

Naročevalcem na debelo se dovoli znaten popust.

